

בוחרים את הפרפר של ישראל

בחירת הפרפר של ישראל: מערכי פעילות לתלמידי כיתות ד'-ו'

רקע כללי:

בחירת הפרפר של ישראל היא מיזם ביוזמת אגודת חובבי הפרפרים בשיתוף קק"ל, רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע ומוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט.

בדומה לבחירה של ציפור לאומית (הדוכיפת), עץ לאומי (הזית) ופרח לאומי (כלנית), וכמקובל במדינות רבות בעולם, החלטנו לכבוד שנת ה-75 למדינת ישראל לצאת במיזם לבחירת הפרפר של ישראל.

התהליך כולל שלושה שלבים:

1. בשלב הראשון בחר צוות מצומצם של מומחים 24 מינים מפרפרי היום של ישראל על בסיס קריטריונים שונים.
2. בשלב השני צומצמה הרשימה ל-12 מינים – אגודת חובבי הפרפרים פנתה לקבוצות בעלות עניין (כמו חברי אגודה, צלמי פרפרים, שותפים במיזם "ניטור הפרפרים של ישראל"), וחבריהן סייעו בצמצום הרשימה.
3. בשלב השלישי יבחר הציבור הרחב את "הפרפר של ישראל" מתוך 12 מיני הפרפרים, וההכרזה עליו תתבצע ביום העצמאות ה-75.

הבחירות לפרפר של ישראל יתבצעו באמצעות טופס מקוון שיימצא באתר הייעודי לכך. טופס הבחירה במערכת החינוך ייפתח ב-19.2.2023. הבחירה הארצית תתקיים בין התאריכים 22.3-22.4.2023.

השתתפות בבחירת הפרפר של ישראל היא הזדמנות חינוכית מהמעלה הראשונה, שתאפשר להשיג את המטרות הבאות:

- יצירת חיבור לטבע והתפעלות ממנו, דרך עולם הפרפרים
- העלאת המודעות לערכי טבע ומחשבה עליהם
- הבנת יחסי הגומלין בטבע, בדגש על עולם הפרפרים והצמחים

רקע לפעילות החינוכית:

לפניכם הצעה לשלושה מערכי פעילות בנושא בחירת הפרפר של ישראל, אורכה של כל פעילות כ-45 דקות. מטרת הפעילויות לחזק את החיבור למיזם בחירת הפרפר של ישראל, לקרב את התלמידים לעולם הפרפרים בפרט ולטבע בכלל ולהמחיש את הקשר בין שינויי האקלים לשינויים שאנו רואים בהתנהגות הפרפרים. למערכים מצורפים גם עזרים שונים.

לפני שמתחילים...

לפני ביצוע הפעילות בכיתה, או אחריה, מומלץ לשלב יציאה עם התלמידים לחצר ביום שמשי לתצפית על הפרפרים, או לשלב את הצפייה בהם בזמן טיול. כל מקום שצומחים בו צמחי בר, או שנשתלו בו פרחים, עשוי להתאים. תופתעו גם אתם לגלות שבתצפית של מספר דקות תוכלו להבחין בפרפרים, בפרט אם המקום עשיר בצמחייה ולא רוסי.

נסו לצפות בפרפרים והדריכו גם את התלמידים – נסו לשים לב לצבע העיקרי של הפרפר ולגודלו. האם הוא עף גבוה מאיתנו, או שמא הוא עף נמוך, מעל לצמחים – מחפש לו צוף או מקום להטלת הביצים? האם אתם מצליחים לצפות ביותר מפרפר אחד, ביותר ממין אחד של פרפר (כלומר, קיים הבדל בגודל, בצבע)?

שימו לב: בזמן צילום פרפרים, הקפידו לא להתקרב אליהם מדי ולהחרידם ממקומם, וכן ודאו שהצל שלכם לא מרתיע אותם. בגנים הלאומיים ובשמורות טבע הקפידו להישאר על השבילים.

אם תרצו לנסות לזהות את הפרפר, היעזרו באתר "[זיהיתי פרפר](#)". בלשונית "מצא אותי" יש הכוונה עם שאלות שעורכות סינון ומקרבות אתכם להגדרת הפרפר.

בוחרים את הפרפר של ישראל

מערך פעילות ראשון: סמלים

התלמידים יציגו סמלים מחיי היום יום שלהם, וידונו בהם ובסמלים בכלל: איך בוחרים סמל, מה משמעות הסמלים השונים? וגם – למה צריך לבחור פרפר לישראל, ומה צריכים להיות הקריטריונים לבחירתו?

מטרות

1. התלמידים ייחשפו לסמלים שונים וידונו במשמעות הסמל והמסמל
2. התלמידים ייחשפו להליך הבחירה של הפרפר של ישראל
3. התלמידים יעסקו בבחירה – איך בוחרים סמל ומדוע?

ציוד וחומרים

1. תמונות מודפסות (או במצגת) של [סמלים שונים](#) – בעלי תוכן לאומי (סמל מדינת ישראל, מגן דוד, יונה עם עלה של זית), מעולם הטבע (סמל קק"ל, סמל רשות הטבע והגנים), וכן סמלים משמעותיים בחיי היום יום של התלמידים (סמל בית הספר, היישוב, ועוד – לבחירתכם)
2. [מצגת: "פרפרים ושינוי האקלים" \(למצגת בפורמט נגיש\)](#)
3. [כרזה של 12 הפרפרים המועמדים לבחירת הפרפר של ישראל](#)
4. שמונה ערכות של [כרטיסיות של 12 הפרפרים המועמדים לבחירה](#)

מהלך הפעילות

פתיחה:

הציגו לתלמידים סמלים שונים* כמו מגן דוד, צלב, לוגו של מותג מפורסם, אייקון של יישומון בטלפון (מומלץ לבחור סמל רלוונטי לעולמם של תלמידים, כמו סמלי קבוצות ספורט, תנועות נוער, סמלי מכוניות, ערוצי טלוויזיה וכיו"ב). שאלו אותם לגבי כל סמל – למה הוא שייך? (3 דקות)

הציגו את אחד הסמלים לבחירתכם, למשל הסמל של קק"ל. שאלו: של מי הסמל? מה הוא מייצג? מה לדעתכם מסמל שילוב הצבעים? מדוע יש תוספת של עץ? (2 דקות)

עוד על הסמל של קק"ל [קראו כאן...](#)

שאלו את התלמידים אילו סמלים נוספים שמשמשים בדימויים מעולם הטבע הם מכירים, ומה משמעותם. דוגמאות: הצבי של הדואר, היעל של רשות הטבע והגנים, האירוס של החברה להגנת הטבע, יונה עם ענף של זית כסמל השלום, ועוד... (5 דקות)

*אפשרות נוספת: בקשו מהתלמידים להציג סמלים שהם מכירים מעולמות שונים, ואז עברו למשימה שבה הם חוקרים את אחד הסמלים ומנסים להבין את משמעותו, מה הוא מייצג, והיכן הוא מופיע.

גוף הפעילות:

בקשו מהתלמידים לבחור סמל אחד שהם מכירים ולנתח אותו: מה המשמעות של הסמל? מה הוא מייצג? איפה אפשר לראות אותו? מה הקשר בין הסמל עצמו לבין מה שהוא מסמל?

אפשר לבצע את המשימה בכיתה, אם יש מחשב עם אינטרנט, או לחלופין להדפיס מספר סמלים מוכרים מעולמם, כדי שיבחרו מתוכם.

שאלו את התלמידים: מהו סמל לאומי? מה תפקידו? (5 דקות)

ספרו לתלמידים כי לכבוד שנת ה-75 למדינה החליטה אגודת חובבי הפרפרים כי הגיע הזמן שגם לישראל יהיה פרפר – הפרפר של ישראל. פרפרים מספרים לנו על מצב הטבע, ודרכם אנחנו יכולים ללמוד על תהליכים שונים המתרחשים סביבנו, למשל – שינוי האקלים. בחירת הפרפר של ישראל מאפשרת לנו להכיר את הטבע סביבנו, ואת הקשר בין הפרפרים לגורמים נוספים בטבע שלנו. עוד פרטים [במצגת "פרפרים ושינוי האקלים"](#).

תלו בכיתה את [הכרזה של 12 הפרפרים](#), שאחד מהם ייבחר להיות הפרפר של ישראל. (2 דקות)

בוחרים את הפרפר של ישראל

משחק מיון:

היעזרו ב-7-8 ערכות של כרטיסיות עם תמונות הפרפרים המועמדים.
מהלך המשחק:

1. חלקו את התלמידים לקבוצות (עד ארבעה תלמידים בקבוצה).
2. חלקו לכל קבוצה כרטיסיות עם תמונות 12 הפרפרים המועמדים.
3. קראו בכל פעם בשם של מאפיין, והתלמידים יצטרכו לדרג את הפרפרים לפי המאפיין, או למיין לקבוצות – הקבוצה הראשונה שמסדרת נכון זוכה בנקודה.

דוגמאות למאפיינים: גודל, מידת הצבעוניות, יופי, ועוד...
תכונות נוספות למיון לקבוצות: פרפר מקומי, פרפר נודד, מעופף כל השנה, פרפר שנמצא בסכנת הכחדה, ניזון מצמחי גינה. (20 דקות)

סיכום

ערכו דיון. שאלו את התלמידים: מה לפי דעתכם צריכים להיות הקריטריונים לבחירת הפרפר של ישראל? התייחסו גם לקריטריונים הבאים: פרפר שטיקור תפוצתו בישראל וסביבתה, פרפר המאפיין את ישראל והישראלים בהיבטים שונים, פרפר נדיר, נפוץ או נכחד. (5 דקות)

הכינו את התלמידים לכך שבשיעורים הבאים נדון בבחירה עצמה ובקריטריונים לבחירה, ובקשו מהם לנסות ולראות אילו פרפרים הם מזהים מעופפים באזור מגוריהם.

בוחרים את הפרפר של ישראל

מערך פעילות שני: 12 הפרפרים

אחרי שבשיעור הקודם דנו התלמידים בשאלה מדוע צריך לבחור פרפר לישראל, בשיעור הזה הם יכירו את 12 הפרפרים המועמדים לתואר, ויאמרו מיהו הפרפר שראוי לדעתם להיות הפרפר של ישראל

מטרות

1. התלמידים יכירו את 12 הפרפרים המועמדים
2. התלמידים ידונו בבחירת קריטריונים: מיהו מועמד ראוי לייצוג כפרפר של ישראל?

ציוד וחומרים

1. [ערכת כרטיסיות מידע של 12 הפרפרים המועמדים](#)
2. פתקים כמספר התלמידים עם שמות הפרפרים המועמדים (כל פרפר מופיע 2–3 פעמים)
3. [12 טבלאות סיכום מידע על הפרפרים](#)
4. [חידות על פרפרים](#)

מהלך הפעילות

פתיחה:

חלקו לכל התלמידים את הפתקים על שמות 12 הפרפרים בחלוקה אקראית – וכך תחלקו אותם ל-12 קבוצות (3–4 תלמידים בקבוצה). כל קבוצה תקבל [כרטיסיות מידע](#) עם תמונה ורקע על הפרפר שלה, ו**טבלה**. (5 דקות)

הנחו את התלמידים לקרוא את המידע על הפרפר ולהתייחס לעמודות בטבלה. (10 דקות)
לדוגמה: לאיזו משפחה משתייך הפרפר? באיזו עונה הוא מעופף? איפה אפשר לצפות בו?

גוף הפעילות:

בפורום הכיתתי הקריאו [חידות](#) – ובעזרת הטבלה שהכינה כל קבוצה, בקשו מהתלמידים לבדוק אם מדובר בפרפר שלהם. הקבוצה שזהו הפרפר שלה תספר לכיתה על תכונות נוספות של הפרפר, מתוך הכרטיסיה, ותציג את תמונתו. (35 דקות)

אפשרות נוספת: החזיקו כרטיסיה של פרפר, בכל פעם פרפר אחר, מבלי להראותו לכיתה. כל קבוצה בתורה, בסבב, תשאל שאלה אחת של כן/לא, למשל: האם הפרפר ממשפחת הצבעוניים? האם הוא פרפר נודד? האם הפרפר מעופף בחורף? אחרי מספר שאלות, קבוצה שחושבת שמדובר בפרפר שלה – מרימה יד. אם היא צדקה – היא מקבלת נקודה. אם היא טעתה – ממשיכים בסבב השאלות עד שמנחשים נכון.

סיכום

לאחר שהכירו מעט יותר את הפרפרים, דונו עם התלמידים בשאלה מי לדעתם ראוי להיות הפרפר של ישראל. מדוע כדאי לבחור דווקא בו? דונו איתם בקריטריונים לבחירה.

אפשרויות להרחבה

פעילות חקר להכרת הפרפר באמצעות איסוף מידע ממקורות שונים (למשל, האתר "[זיהיתי פרפר](#)") והכנת תעודת זהות (לפי הקבוצות).

בוחרים את הפרפר של ישראל

נספח: חידות לדוגמה על פרפרים

1. אני פרפר נודד. מגיע לישראל בסתיו. את הביצים אטיל על צמח שהעלים שלו צורבים במגע לכם, הילדים, אבל הזחלים שלי חושבים שהם מעדן! (נימפית הסרפד)
2. אני פרפר ממשפחת הכחיליים. אין רבים כמוני עוד בעולם, ועל כן אני מוגן. ועם זאת, מכל המקומות אני אוהב להיות ליד עיר הבריה! על גופי שערות רבות, ויש החושבים שאני צמרירי. (צמריר הקדד)
3. אני פרפר ממשפחת הנימפיתיים. אני אוהב חום, ולכן אני חי באזורים הדרומיים, אבל לאחרונה, בשל שינוי האקלים וההתחממות, אני מצליח להישאר בישראל כל השנה. הזחלים שלי אוכלים צמחים רעילים ומצליחים לשמור את הרעל בגופם – וצבעי מתרעים בפני הטורפים שלי שלא כדאי לאכול אותי! (דנאית הדורה)
4. אני פרפר ממשפחת הלבניניים. בקיץ אני בשלב הגולם, ומשתנה בלי שרואים מזחל לפרפר. אני אוהב במיוחד לינוק צוף מפרחים שצבעם חם ודומה לקצות צבע הכנפיים שלי (כתום-כנף המצלתיים)

בוחרים את הפרפר של ישראל

מערך פעילות שלישי: בוחרים את הפרפר של ישראל

התלמידים יתנסו בתהליך בחירות דמוקרטי: יתחלקו למפלגות, יערכו קמפיין שיקדם את הפרפר שלהם, ויצביעו בקלפי

מטרות

1. התלמידים יעמיקו את ההיכרות עם 12 הפרפרים המועמדים
2. התלמידים יזהו את התכונות החשובות בבחירת הפרפר כסמל לאומי
3. התלמידים יבחרו את הפרפר של ישראל

ציוד וחומרים

1. [ערכת כרטיסיות של 12 הפרפרים המועמדים](#)
2. בריסטולים, טושים, תמונות הפרפרים לגזירה ולהדבקה, מספריים, דבק, קלפי, פתקי הצבעה
3. רשות – [דף למועמד לפריימריז](#)

מהלך הפעילות

פתיחה:

חלקו את התלמידים לקבוצות עבודה, ובקשו מהם להכין קמפיין עבור הפרפר שלדעתם צריך לזכות. אופן חלוקת הקבוצות נתון להחלטת המורה: אם יש תלמידים שיש להם פרפר מועדף זהה – הם יכולים לעבוד יחד; אפשר גם לחלק את התלמידים לקבוצות ולקבוע עבורן מיהו הפרפר שעבורו יכינו את הקמפיין.

הקמפיין צריך לכלול: שלושה "טיעוני מחץ" לכך שהפרפר הזה הוא הפרפר המתאים ביותר להיות הפרפר של ישראל, סיסמת בחירות וכרזה. אפשר להציע להכין מצגת, הסכת (פודקאסט), סרטון לטיקטוק, שיר וכדומה.

גוף הפעילות:

שלב המליאה – נציג מכל קבוצה יציג את הפרפר שבחרה הקבוצה, את הטיעונים, את הכרזה ואת הסיסמה.

סיכום

ערכו הצבעה – לבחירת המורה אם להכין קלפי עם תמונות הפרפרים ושמותיהם, או לבקש שכל תלמיד יכתוב את שם הפרפר שבחר ויעביר למורה.

את הכרזות שהכינו התלמידים הציגו במבואת בית הספר, וכן הציבו קלפי ופתקי הצבעה ריקים כדי שתלמידים נוספים ומבקרים אורחים יצביעו בהפסקה. חשוב לוודא שכל תלמיד יצביע רק פעם אחת.

אפשרות חלופית:

ערכו פריימריז – כל קבוצה תמלא את [הדף המצורף](#) על הפרפר שהיא מייצגת. נוסף על כך, היא תכין סיסמה וכרזת בחירות ותתלה אותה. אפשרו לתלמידים להסתובב בצורה חופשית בשטח הפעילות ולהשיג כמה שיותר תומכים לפרפר שהם מייצגים. תמיכה פירושה חתימה על הדף. חשוב! אסור לחתום יותר מפעם אחת.

אפשרות להרחבה – מסע בחירות

כחלק מההתנסות בתהליכים דמוקרטיים, יקימו התלמידים מפלגה לכל פרפר – שתכין קמפיין בחירות ותפיץ את המידע בבית הספר. לאחר מסעות השכנוע קיימו בחירות מסודרות שבהן כל תלמיד ייכנס בתורו לחדר ההצבעה. ועדת הקלפי, שתורכב מנציגי המפלגות ומנציגי המורים, תסמן כל תלמיד ברשימת הבוחרים כדי להימנע מבחירות כפולות. מאחורי הפרגוד יעמוד דוכן עם פתקי ההצבעה, שם ירשום כל תלמיד את בחירתו. את פתק ההצבעה ישלשלו לקלפי מול ועדת הקלפי שתספור את הקולות בתום התהליך.

אם אפשרי כדאי לבקש להשתמש גם בכלים טכנולוגיים – התלמידים יכולים להכין קמפיין דיגיטלי.

בוחרים את הפרפר של ישראל

פריימריז למועמדות למשרת הפרפר של ישראל

שם הפרפר: _____

המאפיינים שלי הם:

אני מיוחד כי:

אני אתרום להגברת המודעות לשמירת הטבע בישראל כי:

אני מתאים להיות הפרפר של ישראל כי:

חתימות

בוחרים את הפרפר של ישראל

למדור בחירת הפרפר של ישראל באתר, לחצו כאן»

או סרקו:

